

JUSTITS MINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 14. september 2017
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Christian Nikolaj Søberg
Sagsnr.: 2017-0030-5824
Dok.: 2400193

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 833 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 17. august 2017. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Lisbeth Bech Poulsen (SF).

Søren Pape Poulsen

/

Thomas Tordal-Mortensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 833 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for sin holdning til om erstatningsniveauet for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 1018 a er rimeligt?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”Efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, har den, der har været anholdt eller varetægtsfængslet som led i en straffesag, krav på erstatning for den derved tilføjede skade, hvis påtale opgives, eller der sker frifindelse. Erstatning ydes for økonomisk skade samt for lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold. Erstatning kan nedsættes eller nægtes, hvis den sigtede selv har givet anledning til foranstaltningerne, jf. § 1018 a, stk. 3.

Erstatning for økonomisk skade udbetales i henhold til fremlagt dokumentation for tabets størrelse, hvis tabet er en direkte og påregnelig følge af frihedsberøvelsen.

Erstatning for ikke-økonomisk skade udbetales som altovervejende hovedregel efter de administrativt fastsatte og årligt regulerede takster i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a. Taksterne reguleres årligt efter princippet i erstatningsansvarslovens § 15, dvs. med den årligt fastsatte tilpasningsprocent.

Taksterne for frihedsberøvelse, der finder sted i 2017, findes i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a (2017), pkt. 1, der angiver følgende:

”a. Indenfor det første døgn:

0 indtil 5 timer:	2.600 kr.
5 indtil 10 timer:	3.900 kr.
10 ind-	5.100 kr.

til 15 timer:	
15 timer og derover:	6.500 kr.

b. Mere end et døgn:

6.500 kr. for det første døgn og herudover **800 kr.** for hvert påbegyndt efterfølgende døgn.

c. Anvendelse af isolation under varetægtsfængslingen medfører, at erstatningsbeløbet forhøjes til **1.100 kr.** for hvert påbegyndt døgn i den periode, hvor isolationen har været anvendt. Der ydes ikke isolationstillæg for frihedsberøvelse omfattet af pkt. 1.a.

d. Kortvarige anholdelser (til og med 10 minutter):
900 kr.

e. Taksten for frihedsberøvelser i grove sædelighedssager forhøjes med 50 pct.

f. Taksten for frihedsberøvelser i sager om drab, drabsforsøg og brandstiftelse efter straffelovens § 180 forhøjes med 100 pct.

g. Ved opretholdt anholdelse, jf. retsplejelovens § 760, stk. 4, ydes erstatning for det første døgn efter pkt. 1.a. og for de efterfølgende døgn efter isolationstaksten, jf. ovenfor under pkt. 1.c., hvis det er oplyst, at den pågældende reelt har været isoleret under anholdelsen. Det bør derfor i hver enkelt sag klarlægges, om dette har været tilfældet.”

Systemet med administrativt fastsatte takster blev etableret i forlængelse af vedtagelsen af lov nr. 243 af 8. juni 1978, hvor reglerne om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning i det væsentligste fik sin nuværende udformning. I overensstemmelse med udvalgets anbefalinger i betænkning nr. 801/1977 blev lovforslaget udformet således, at der ikke i loven blev fastsat regler om takstmæssig erstatning for ikke-økonomisk skade, og det blev i lovforslagets bemærkninger anført, at der burde tilstræbes en vis fastlæggelse af udmålingsniveauet herfor i bestemte typer af sager gennem administrativ praksis og domspraksis.

Efterfølgende blev der ved Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/1982 fastsat retningslinjer for erstatning for ikke-økonomisk skade efter retsplejelovens kapitel 93 a i anledning af frihedsberøvelse, idet der blev fastsat vejledende takster for størrelsen af erstatning for uberettiget frihedsberøvelse i det første og efterfølgende døgn.

Ved Rigsadvokatens meddelelse nr. 1/1987 blev det på baggrund af en højesteretsdom (U 1987.338 H) fastlagt, at der fremover skulle ske en årlig regulering af taksterne under hensyn til lønudviklingen i samfundet og med udgangspunkt i principperne i erstatningsansvarslovens § 15. Herefter er de årlige meddelelser om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning løbende blevet reguleret og udbygget bl.a. med fastsættelse af takster for erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse.

Det takstmæssige beløb er udgangspunktet for behandlingen af et erstatningskrav, men hindrer ikke, at der kan tages hensyn til de konkrete omstændigheder, der er knyttet til det enkelte erstatningskrav, og at der i lyset heraf efter omstændighederne kan ydes et større beløb i erstatning, hvis der foreligger ganske særlige forhold.

I lyset af, at frihedsberøvelser i visse sagstyper generelt må anses for særligt belastende på grund af sigtelsens alvorlige karakter, blev der ved Rigsadvokatens meddelelse nr. 1/1996 for visse sagstyper indført en fast procentvis forhøjelse af den takstmæssige erstatning. Som det også fremgår ovenfor forhøjes de administrativt fastsatte takster således fast med 100 procent i sager om drab, drabsforsøg og brandstiftelse efter straffelovens § 180. Er der tale om sager vedrørende grov sædelighedskriminalitet, forhøjes den takstmæssige erstatning fast med 50 procent.

Foruden de faste forhøjelser af den takstmæssige erstatning kan der i praksis undtagelsesvis, og hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder, være grundlag for yderligere at forhøje erstatningsbeløbet. Det er efter de administrativt fastsatte regler alene Rigsadvokaten, der har kompetence til at træffe afgørelse om at fravige standardtaksterne, herunder om yderligere at forhøje erstatningen i de nævnte alvorlige sagstyper.

I administrativ praksis er forhøjelse af standardtaksterne sket både i form af en yderligere procentvis forhøjelse af taksterne og ved tildeling af et ekstra skønsmæssigt fastsat sum-beløb afhængig af sagens konkrete omstændigheder. Der har navnlig været tale om sager, hvor der forelå ganske særlige omstændigheder med hensyn til grundlaget for og omstændighe-

derne i forbindelse med en frihedsberøvelse, sagens og sigtelssens karakter og/eller mediernes dækning af sagen.

I sager med spørgsmål om en eventuel forhøjet erstatning indgår det desuden i Rigsadvokatens vurdering, hvilket erstatningsniveau der generelt er fastlagt i dansk ret med hensyn til godtgørelse for tort. Den almindelige bestemmelse om tortgodtgørelse findes i erstatningsansvarslovens § 26.

Højesteret har i flere tilfælde haft lejlighed til at tage stilling til mere generelle spørgsmål om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, herunder de administrativt fastsatte takster.

I U 1997.776 H, der vedrørte krav om erstatning i anledning af en drabssag, udtalte Højesteret bl.a. følgende:

”Medmindre ganske særlige forhold kan begrunde en fravigelse, skal den samlede godtgørelse efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, for posterne »lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold« ydes i overensstemmelse med de administrativt fastsatte, årligt regulerede takster, som efter Højesterets opfattelse er passende.”

I U 2010.540 H gentog Højesteret med henvisning til dommen fra 1997, at de administrativ fastsatte, årligt regulerede takster finder anvendelse ved fastsættelse af erstatningsbeløbet, medmindre der foreligger ganske særlige forhold. Det erstatningskrav, som Højesteret tog stilling til ved dommen fra 2010, udsprang af en sag om grov sædelighedskriminalitet. Dommen gav i øvrigt anledning til, at den faste procentvise forhøjelse af taksten i sådanne sager blev hævet fra 25 procent til 50 procent.”

Justitsministeriet kan henholde sig til Rigsadvokatens udtalelse.